

NEKAŽNJENO NASILJE NAD SLABIJIM SPOLOM REDOVNA POJAVA

SVAKA TREĆA ŽENA žrtva seksualnog uznemiravanja

U Hrvatskoj je 38 posto
žena doživjelo takvo

Ljerka BRATONJA MARTINOVIC

Sram, strah od postlove i društvene stigme, da će počinitelj ikad odgovorati, glavni su razlozi iznimno rijekih prijava seksualnog uznemiravanja ili zlostavljanja na radnom mjestu. Žrtve su u pravilu lani, a njihovi radni kolege ili šefovi služe se raznim metodama, oskudskim aluzijama do fizičkih dodira i direktnih ponuda da bi postigli cilj – omalovažiti i ponižiti žrtvu. Istraživanja provedena u Hrvatskoj govore da treba 38 posto žena doživjelo takvo.

Rijetko koja žrtva odluci se prijaviti na sile. Udruga Mobbing, gdje pomoći traže zlostavljanju podnijed mjesto u čitanju Hrvatske lani je svidjela samu tri kaznene prijave i jednu sudsku tužbu zbog spolnog uznemiravanja na poslu. Istodobno, za pomoći joj se zbog različitih oblika mobbinga, pa tako i spolnog uznemiravanja na poslu, obratilo više od 1200 ljudi. Od 610 slučajeva mobbinga koje su u udruzi ocijenili ozbiljnim i utemeljenim, najviše je bilo prijava radnika u privatnom sektoru, dok se u prosjeku svaki deseti slučaj dogodio u državnoj ili javnoj službi, nevladinim organizacijama ili sindikatima. U redu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova podatke za 2016. još nemaju, no godinu ranije od ukupno 118 pritužbi iz područja rada i zaposljavanja, svaka druga odnosa se na spolno uznemiravanje na radnom mjestu. Sve su prijave podnijele žene. Prema ocjeni pravobraniteljice Višnje Ljubićić, to je upozorenje da ulazimo u zonu gdje treba provesti ozbiljne analize uzroka počevanja nasilja među bliskim osobama.

Rješenja uglavnom na stetu

Spolno uznemiravanje i zlostavljanje usmjeren je omalovažavanju osobnog i ljudskog dostojanstva žrtve. Nažalost, poslodavci koji prime takvu prijavu uglavnom je rješavaju na stetu zlostavljanje radnice. Kako je u pravilu zlostavljač nijima nadredena osoba, koja tako manifestira svoju moć, a nerijetko i učenjuju žrtvu, žene češće napuste posao nego što prijave seksualni mobbing. Iforma sljednjevanje koji je navodi u Izvještaju sada u Uredu pravobraniteljice u 2015., spolno uznemiravanje na poslu trape čistačice, kuharice, medicinske sestre, ali i djelatnike državnih agencija i gradskih službi. Među primjerima koji se u izvještaju navode, jedan je vanjski suradnik javne tvrke nakon radnog vremena u prostorijama poslodavca čistariču dodiriva po stražnjici, a spominje se i slučaj vozača sanitetskog vozila doma zdravja, koji je na svoju kolegicu, medicinsku sestruru, nastao uz primjenu fizičke sile manjeg intenziteta i nagovarao je na spolni odnos. Ured je stigla i anonimna pritužba protiv vozača sanitetskog vozila iz drugog doma zdravja, koji je dulje vrijeme spolno zlos-

tavljao tri medicinske sestre, hvatajući ih za grudi i stražnjeni i pokazujući im spolno. Ovu je dvojicu osim njihovim poslodavcima, pravobraniteljica prijavila i nadležnim odvjetništvima zbog mogućeg kaznenog dijela.

Prijevara imao je kuharica i pomoćna kuharica u jednoj školi poštole su se na kolegu koji ih ponižava i ismijava na spolnoj osnovi, a ponekad i neprimjerenom dodiruju. Djelatnica jedne gradске tvrtke navela je da kolega prema njoj odnosi neprimjeren, nasilnički, a ponekad i s uvredljivim seksualnim aluzijama. U ovim slučajevima, poslodavac je uvaži upozorenje pravobraniteljice da treba protesti postupak zaštite dosljednosti, ali išod tog postupka nije poznat.

Liječnik ucjenjuju estre i liječnike

Ured je prijavio i liječnik, ujedno i vlasnik privatne poliklinike, zbog ucjenjivanja i zastravljivanja medicinskih sestra i liječnica, a navodno je cijljano zapošljavaju upravo mlade djelatnice da bi ih mogao spolno uznemiravati. Anonimna prijava stigla je i na račun pomoćnika ravnateljice jedne državne agencije, koji prema prijavici, uznemirava Kolegice neprimjerenim seksualnim aluzijama.

Pre pravobraniteljstvom se našao i profesor jednog veleučilišta, kojeg je prijavio otac jedne studentice tvrdeci da je inkriminiran profesor spolno uznemirava sve studentice. Veleučilište je negiralo optužbu, a nadležno ju je državno odvjetništvo odbacio jer nije našlo elemenata za kazneni progon.

Jedan je studenjak ipak riješen u korist druge spolnog uznemirivanja. Radi se o profesori jednog ministarstva, koja se pozvala da joj predstavi uključenog mjeseta na koje je prenesto, jer je pravobraniteljici ranjiva spolno uznemirivanje. Na tom se radnom mjestu nalazi kako ne bi bila u kontaktu s počiniteljem. Pravobraniteljica je utvrdila da bi spomenuta radnica premještačem triptiče steme poslijede, a prema njoj preporuci ministarstvo je odustalo od premještaja.

U udruzi Mobbing upozoravaju na sporost institucija. Od tri kaznene prijave koje su lani sastavili žrtvama spolno uznemiravanje na poslu, ni u jednom slučaju općinska državna odvjetništvo do danas nije reagirala.

Ako je žrtva želi i respirati, pravilo je da nikao od radnih kolega ne želi svjedočiti njoj u korist. Ako kujim slučajem dokumentacija uznemiravanje snimka koju snimi mobitelom, na sudu joj to neće priznati, ili će joj pripisati kazneno djelo nedozvoljenog snimanja, obzirom da nije upozorila sasnika da će ga snimiti – ilustrira Ladranka Apostolski, predsjednica Udruge. Lani su, kaze, imali tri slučaja da sud nije priznao audio i video snimke kao dokaz, a s druge strane dogodilo se da sudac kao oključnu okolnost uzme izjavu počinitelja – da je on takvog karaktera.

Izbrale smrt

– Spolno uznemiravanje samo je jedan od oblika mobbinga na radnom mjestu zbog čijeg neprocureniranja radnici ostaju bez zdravlja, pa i života. Neke je naše klijente depresija odvela u smrt, a neke u invalidnost – navodi Apostolski. Najveća je odšteta, zbog zlostavljanja na poslu u Hrvatskoj dodjeljena ženi koja je zbog toga u dobi od 40 godina završila u invalidskoj mirovinici, dok je u drugom dokazanom slučaju spolno omalovažavanje sudom podavcu dosudilo kaznu od samo 10.000 kuna.

Zašto odustaju

– sudska parnica traje obeshrabrujuće dugu – postupak se ne pokreće po službenoj dužnosti – državna odvjetništva ne nalaze dovoljno dokaza – nelagoda žrtve da u više navrata svjedoči o spolnom uznemirovanju – strah žrtva da će ugroziti radničko mjesto – radni okolina često prokazuje žrtvu kao (sudjelovanju) – žrtva najčešće ode na bolovanje jer nije u stanju nositi se s pritiskom

Pravilnik nitko nema

Zanimljivo je spomenuti da prema članku 26. Zakona o radu poslodavci u Hrvatskoj imaju obvezu donositi Pravilnik o postupku i mjerama zaštite dostojanstva radnika i zaštite od diskriminacije. Prema podacima Udruge Mobbing, 97 posto pravnih subjekata nema takve pravilnike, niti postoje podaci da je inspektorat rada zbog toga intervenirao.

